

Перемишль

Впр. о. Зубрицький А.
Чацького 6.

СЬКІЙ ВІСНИК

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Т-во „ОСНОВА“ устроює дня 12. лютого 1923. у великій салі
„НАРОДНОГО ДОМУ“ у Львові

ВЕЛИКІ ВЕЧЕРНИЦІ

за поіменним запрошенням. — Стрій візитовий. — Запрошення видаються в Книгарні
Шевченка в днях 9. і 10. лютого від 5—7 год. вечером, а дня 11. лютого в „Бесіді“
1648 від год. 10—1 і від 3—7. 1—2

Львів, 8. лютого 1923.

Перший наслідок. Пос. Самійло Підгірський в своїй промові після експозе польського прем'єра п. ген. Сікорського змалював той крайно жалкий стан, в якому вже чотири роки страждають північно-західні українські землі. Поминаючи хибне заложення, на що ми вже звертали увагу.

І тому ми висловили своє здивування, як Український Соймовий Клуб міг після того всього голосувати за довірям для п. Сікорського і його кабінету. Загадка частинно вияснюється. Саме тоді, коли пос. С. Підгірський викладав свою промову, п. Сікорський запросив до себе голову Клубу п. А. Васинчука і обіцяв йому в необов'язуючій формі поправу відносин на „кресах“, а саме допущення української мови до суду й адміністрації, українське шкільництво, реорганізацію адміністрації на краще і т. п. Кажемо: „в необов'язуючій формі“, бо п. Сікорський дозволив собі на кпини в тім роді, що — мовляв — о скільки то від нього залежить, а не від його кабінетових товаришів чи союму, він старатиметься зробити те і те. На таку полову дався взяти п. А. Васинчук і несподівано видав команду голосувати за довірям для п. Сікорського. Таким чином українські послы Волині, Холмищини, Підляшя й Поліся, ті висланці українського народу, що мали користуватися парламентарною трибуною для пропаганди української справи в її насущному змісті, зразу пішли по лінії найменшого опору.

І тому дозволили ми собі в статті „Після першого виступу“ написати на адресу представників північно-західних українських земель: „В цій справі президія Клубу остається довжником своїх виборців і українського народу взагалі“.

Першим наслідком такої безпринципової й хаотичної політичної тактики Українського Соймового Клубу являється на днях переведена зміна на становищі волинського воєводи, яка заключається у „випині мовків“. Замість п. Мечислава Міцкевича, що досі резидував в Луцьку як удільний са-трап, приходять на те становище

Ця зміна є дуже симптоматична, бо вона вказує, як п. Сікорський віддається Українському Соймово-

му Клубови за так маркантино виявлене довіря. За перший виступ наступив перший наслідок, що узмістовлюється в безмежному легковаженню українських послів Волині, Холмищини, Підляшя й Поліся з одного боку, а з другого — це виразне зазначення польським урядом, що українське населення підлежить ринви на дош.

Цілий рік воєводував на Волині п. Меч. Міцкевич, член польської демократичної централі на Вел. Україні, „великий“ поступовець, „великий“ демократ, „великий“ прихильник самостійницьких змагань українського народу, товариш секретаря міжнародних справ першої Центральної Ради в Києві, а опісля міністер польських справ в українському уряді. Напевно, він до тієї самої партії, що й автор польського договору з от. Петлюрою в квітні 1922 р. п. Кноль. Коли у вересні 1917 р. в Києві відбувся зїзд народів (котрі із стану безправности і недержавности думали перейти на становище рівноправности із російським народом тодішньої революційно-демократичної Росії, виступив там іменем польської демократичної централі, отже й іменем п. Міцкевича перед нарадами над федеративним устроєм Росії п. Кноль і заявив, що Польки не візьмуть участі в зїзді народів, бо вони змагаються до самостійної держави. Самостійна Польща не буде зазіхати на чуже добро. Вона буде жити в злагоді й братерстві із своїми сусідами. „Сила народів — говорив він — держиться не багнетами, а братнім порозумінням. Пора покінчити з розбоями і грабінництвом народів народами. Від цієї пори кожний народ повинен бути господарем в своїм краю“.

Як здійснював на Волині цю гарну програму улагодження відносин між народами визначний член тієї демократичної централі і її відоручник до українського уряду п. Міцкевич, про це досить вимовно говорив п. С. Підгірський. Та тепер на його місце приходить ще краший вивіт „польської демократії“ п. Ст. Сроковскі, котрого програма виступає без фігових листків. В часі польсько-французького походу на українські землі виступив із своєю „програмою“ на сторінках „Новой Реформи“ п. Ст. Сроковскі. В ч. 343 того органу з дня 1. вересня 1919 стрічаємо таку платформу для улагодження відносин між народами: „Власною (і?) польською зброєю виконуємо собі польську границю на сході. Шибениця, попереджена справедливим судом, му-ситься однак зробити своє,

хоч би прийшлося тисячам повиснути на ній. Хто наладження взаємин хотів би почати від чого иншого... той з місця прислужився би як найгірше мирному наладженню польсько-українських взаємин“. А знову з приводу брошури тогож самого п. Ст. Сроковського „Витичне засади для проекту автономії народів-сусідів і територіальній кресових зем полуднью-всходніх“ читаємо між иншим ось як сконкретизовані погляди п. Сроковського: „Україна належить до земель досить густо заселених, а в слід за тим до тих, котрі без виїмкових законів, що найменше фаворизуючих чужу колонізацію, не так легко даються із зовні сколонізувати, а особливо з метою витворити там

иншу від нинішньої етнграфічну фізіономію“.

Ось з якою програмою йде на „креси“ п. Ст. Сроковскі. Українські послы Волині повинні глибоко спитися над нею та витягнути відповідні консеквенції із очевидних кпини п. Сікорського. Инакше українське населення тих земель, що поборювало тисячні перепони і понесло великі жертви, щоб вибрати своїх народніх представників, глибоко розчарується до них. Тому слід в час запобігти цьому.

(—Ів.)

Присилайте жертви на будову пам'ятника ІВАНА ФРАНКА до Кравцового Союзу Кредитового Львів, Ринок 10., ч. виліт 40.000.

Америка й європейські борги.

Ця стаття є передруком з „Економіста“ Н. Фр. Пр., а і. м. її автором є кол. амбасадор д-р Оскар Монтльонг.—Ред.

Під повисшим наголовком появилися недавно в річниках американської Академії політичних і соціальних наук у Філадельфії студія одного з найголосніших молодих фінансистів Зєдинених Держав, Джон П. Сінклера, який минулого року підприняв був наукову подорож по Європі; названа студія обмірковує у зв'язкй і надзвичайно легкій формі проблему оздоровлення світового господарства і тому заслуговує на переказання у короткому змісті.

П. Сінклер на початку стверджує, що його батьківщина є під теперішній час власником 40 відсотків усіх золотих грошей, які є на земській кулі, та що й, чи пак її громадянам, є винно 18 європейських держав вкупі більше одинацяти мільярдів доларів. За цю суму можна би купити весь нерухомий маєток одинацяти стейтів американської федерації та ще й 400 мільянів доларів залишилось би надвижки. Як би їх поділили поміж мешканцями U. S. A., то кожний із них, байдуже: мушина, жінка чи дитина, — одержав би по 100 доларів. В Америці є три напрямки: перший домагастися, щоб цей великанський борг сплатено просто все чисто до долара, другий, навпаки, жадає коротко стеркнути весь борг, третій

же напрямок, до котрого зараховує себе й автор статті, вибрав середній шлях.

Побірники першого напрямку цілком справедливо звертають увагу, що задовжені держави, при зяттянню боргу, рішуче обов'язалися повернути гроші, а далше, що гроші, які пішли на позичку закордонови, зібрано в Америці під великим натиском, з надзвичайною наругою та виключно в зв'язку зобов'язковим запевненням повернути їх. А проте всупереч цьому поглядом, який — безумовно — з юридичного боку є бездоганним, необхідно зазначити, що всі вкупі золоті запаси задовжених держав могли би вистачити хіба на те, щоб покрити ледви 16 відсотків боргу; — ба навіть вся золота монета, яка тепер є взагалі поза межами Зєдинених Держав, не могла би відповісти навіть 50-ти відсоткам юридичної вимоги Америки. Тож колиб навіть всіма-найцять європейських задовжених держав накопичило все золото в грошах, яке було від часу відкриття Америки, то й воно не вистарчилоб на покриття боргу тих держав. Отже заплата золотом є просто-напросто неможливе і тому взагалі є зайвою річю говорити про наслідки, які малаб така виплата для всесвітнього господарства.

Таким робом залишилась би можливість, щоб Європа заплатила свій борг кромом, — бо й Америка

Пр. 80/23. В Імені Річпосполитої Польської! Суд окружний кариш яко Трибунал прасовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Громадський Вісник“ число 25. (179) з дня 2. II. 1923. в артикулах під заголовками: 1) „Після першого виступу“ а) в уступі між словами: „собі“ а „трактувати“, б) від слів: „на ті“ до „народ“, в) між словами: „слова“ а „посла“, 2) „Стара Росія в Новій Польщі“ в уступі від слів: „Всюди“ до „другої“, 3) Закон а діяльність в уступі від слів: „в яких“ до „опрації“, 4) Французька преса“ артикуло в цілості; 5) „Свято Державности України у Відні“ в уступі від слів: „але“ до „Меридан“, 6) „Новація“ в уступі від слів: „Як не“ до „в тім“, а також з артикула до 1) а), 3) та 5) згідно з § 300 з. к. від

1) б) провини з § 308 з. к., ad 1) в), 4), 5) злочину з § 65 а) з. к. ad 1) г), 2), пров. з § 302 з. к., ad 6) злоч. з § 87 а. к. узнав доконаний в дни 1. лютого 1923 конфіскації за опрадану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 496 процедури карної заказ дальшого розширювання того друкового писма. За разом видав наказ відвічальному редактору тої часописи, щоб се рішуче помістив безплатно в найближчій числі і то на першій сторони. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. груд. 1882 д. п. д. № 6 ек 1863, а іменна засудження за переступство на грош на 400 Мл. — Львів, дня 3. лютого 1923. (Підпис секретаря)

на ділі позичила Європі не тільки золото, але й товари, хоч і за золото. Отже мусів би послідувати гігантський імпорт європейських товарів до Америки, як рівновартним чинником тому добру, що коли вивезено з Америки. Але в зв'язку з цим припинився би тепер і на майбутнє всякий американський експорт. — з цієї звичайної причини, що в Європі нічого більше не осталося бичи можна би платити. Неминучі наслідки цього по цей і той бік океану є для всіх ясними. Як що Америка хоче, щоби заплачено їй бодай товарами, коли є неможливо монетою, тоді всі певні митні постанови, існуючі в Америці для охорони її рідної промисловості, не мають на далі ніякого сенсу; її продукція буде паралізована. З другого боку шораз менша покупна здібність Європи обов'язково тягне за собою постійну знижку світових базарних цін. Але коли на пр. впади ціни на збіжжя лише на 10%, то для американських дрібних хліборобів означало би це в 1922 р. втрату не менше 425 мільйонів доларів. За те в Європі настали б голодні злидні, епідемії і інші нещастя, причому для Америки було б дуже маловартною сатисфакцією, що її господарство потерпіло в далеко меншій мірі. Американські фабриканти і хлібороби, купці і робітники, все одно зазнали би величезних втрат в зв'язку зі спадком цін на товари та безробітністю, втрати, яких ніяк не злагіднило би зменшення податкових тягарів ані відсотки з державних боргів, що їх повернула би була Європа.

Чи треба отже, як жадає цього друга партія, просто перечеркнути європейські борги? За цим промовляв би, окрім вище наведених замітків, ще й оцей факт, що Америка заздалегідь була зацікавлена в побіді союзників, так, що позичені державам антанті гроші були використані для добра самої

Америки. Далше: адже перша передумова відбудови Європи (сабо скасування признаних невикональними німецьких відшкодувань) була здійснена тільки тоді, коли було анульовано американські вимоги у відношенню до союзників.

Проти цього однак промовляє факт, що Європі й тим самим світовому господарству можна по-могти лише сріжним американським грошем і, що Американця ніяк не можна буде переконати вкладати капітал в Європу, якщо він раз досвідчить на собі, що найсвятіші зобов'язання трактуються, як неіснуючі.

З уваги на те — з третьої сторони — запропоновано вправді счеркнути європейські довги, але тільки під умовою, що довжники Америки зобов'язуються дуже замітно обмежити свої зброєння, залишити всяку політику, котра могла довести до воєнних комплікацій і т. д.

Справедливо завважає проти цього Сінклер, що Америка при-своїть собі таким чином право — навіть, — обов'язок — вмішуватися в європейські відносини, а це може призвести найгірші наслідки. Існують же протиставлені інтереси нпр. між Францією і Англією. На цей, чи на той бік повинна Америка прихилитися? Чи не замотається вона своїм вмішенням у справи, які їй нічого не обходять і про які в кожній інтересованій країні будуть інакші погляди? Чи Америка є до-сить розумна, щоб грати ролю судді і чи вона готова есентуаль-ний свій присуд те-ж усіма засоба-ми здійснити? Чи саме тут не гро-зять їй ті самі небезпеки, перед якими вона хотіла б раз на завжди спасти світ? Жаданню зменшити армію, Франція нпр. напевно поста-вила б отверто запит, чи за це Амери-ка готова гарантувати безпеку Франції, іншими словами боронити французькі права перед усякою

кривдою? Чи Америка могла б прийняти на себе таке зобов'язання, котре поставило б її на службу чужих інтересів? Коротко: кінець американської чарафіальної політи-ки відносно Європи напевно озна-чає лише новий роздор і новий крах.

На підставі всіх цих міркувань Сінклер приходить до переконання, що третій шлях — цей, що його пропонував Франк Вандерлін — був би найкращий. На підставі цього проєкту вправді повинні бути вплачувані всі довги, капітал і від-сотки, в означеному речинці, але отримані суми не повинні вертати в Америку, а оставати в Європі, щоб їх ужито для її відбудови. З них повинен бути створений фонд, від-даний до розпорядження американ-ської комісії для відбудови Європи. Посередньо Америка заробила б на цьому незвичайно багато, бо разом із господарством Європи теж і її власне могло б увійти на більше нормальні шляхи. Згаданий комісії треба б дати як найдалі йдучі пов-новласти і зложити її з найбільше здібних до виконання її завдань Американців. В обсяг її діяльності повинні увійти те-ж такі справи як санітарні й транспортні, продукція харчів, використання водних сил і виховуючі завдання. Прикладом, як Сінклер уявляє собі діяльність ко-місії, він наводить, що вона мо-гла б видати п'ятдесят, сто і на-віть двіста мільйонів доларів на ви-користання австрійських водних сил, отримуючи за те гіпотeku на водні будівлі разом із генеральною га-рантією австрійського уряду. З по-чатку фонд був би дуже малий, бо ймовірно не багато з 18 задовже-них держав є в силі платити хочби відсотки від довгів.

Але з часом отой „revolving fund“ „оборотний фонд“, який вільно б уживати лише на цілком певні і безсумнівно доцільні, а по-платні інвестиції і якого доходи

вживано б далі завше в цей самий спосіб, міг би могутньо спричини-тися до відбудови зруйнованого добробуту.

На заміт, що задані держави так само не мають змоги запла-тити борг своїм землякам як і Аме-риці, Сінклер відповідає, що ин-шою справою є, чи нпр. Німеччина позбувається паперових марок чи золотих доларів. Америці мусіла б платити тільки в золотих доларах, підчас коли європейські держави можуть мати користь і з паперово-го гроша. Кожна з задовжених держав могла б відкрити кредит пропонуваній американській комісії, при помочи котрого названа ко-місія могла б отримати все, що хоті-ла б придбати, нпр. сирівці, машини, робочу силу. Що торкається пере-ведення цього плану в життя, то Сінклер рахує передусім на загаль-но признаний організаційний хист своїх земляків.

Мимоходом Сінклер звертає у-вагу, що Європа не є всилі підне-стися з упадку, коли вона, викону-ючи свій обов'язок, має місячно платити самих відсотків 750 до тисячі мільйонів доларів! Тому він пропонує мораторію для сплати відсотків; колиш вона могла б до-вести до повного счеркнення усіх відсотків. На його також думку, тепершній Союз Народів не оправ-дує своєї назви, як довго не нале-жать до него такі держави, як Ні-меччина й Росія; колиж він колиш обійме усі держави, то можна буде передати йому й пляновану амери-канську комісію відбудови, як його власний окремий відділ.

Вкінці своїх пронизливих мір-кувань Сінклер звертається проти тих своїх земляків, які поклоняють-ся поглядові, що Америка взагалі не повинна турбуватися Європою, бо вона цілком не потребує її. Прав-да, Америка могла би вибудувати довкола себе китайський мур та в кількох роках важкої праці пере-

ГАЛИНА ОРЛІВНА.

АТЛЕТ.

Просто проти мого вікна на другім боці вулиці — старий похи-лий паркан, а на нім величезний червоний плякат. Під парканом со-лодко потягалися проти сонця су-хоребрі свині і паркан кожної хви-лини загрожував з гуркотом звали-тися і накрити їх собою. Сухий літ-ній вітер байдуке грався відірва-ним кінцем пляката, очевидно раді-ючи з такої несподіваної забави. З лоза паркана важко висовувалися, стомлені спекою злотні голови со-няшників і цікаво зазирали на лі-тери, які чорними „горобцями“ роз-містилися на червоному тлі плякату.

— Турней славних атлетуф! — прочитала я з вікна.

Неймовірна духота поховала

всіх по хатах: містечко наче вимер-ло і, можна було подумати, що в цілому містечку немає ні одної жи-вої душі.

— Деж виступають ці „славні атлети?“ — спитала я у господаря.

— А в літньому театрі.

— Хібаж у вас є літній театр?

— А як же! Бачите, он там де

почається огорода з бараболою — показав мені господар на незагоро-жене місце, де з поза зеленесю кар-топління визирав солом'яний дах дерев'яної будівлі, яку я раніш вва-жала звичайною шопою.

Вечером, коли я проходила поуз

театру, побачила коло нього купку

хлопчаків, які вперто тиснулися до

дверей, на яких маячив відомий чер-воний плякат. А з дверей чувся роздратований голос:

— Що то єст?!

Хлопчаки ніяково поступалися

назад і незадоволено топтали на місці.

Я підійшла ближче. Кричала

маленька, з блідим лицем панночка,

чи пані. Від її ясних кіс і підведе-них чорним олівцем блакитних очей,

віяло смутком.

— Що то єст? — силкувалася

кричати і, здається крім цього, „що то єст“ не знала ні слова по поль-ськи.

— Відступіться! — заговорила вже по українськи. — Хочете бути на представленню, то купуйте білети!

— Пшепрашам! — залунало над моїм ухом і двох здорових му-жчин, розштовхуючи хлопчаків, по-прямували до дверей.

— Чи не земляки? промайнуло в моїй голові, дивлячись на „за-хистне“ убрання і „американські“ черевики.

— Чорт його знає, знов напу-стила коло дверей жиденят! — по-чувся сердитий голос, і щось див-но-знайоме здалось мені в ньому.

Бажаючи переконатися, чи це мені тільки видалось, я підійшла зовсім близько до дверей.

— Вам ктюрего ряду? — зра-зуж спитала мене блондинка, бла-гаючи дивлючись на мене.

„Атлет“ в „американських“ че-ревиках підраховував продані білети.

— Тільки і всього? — питав сердито. — Підеш зраз по хатах продавати...

— Я вже ходила... Ніхто не хо-че... Жнива, кажуть... і крім того, це так образливо...

— Ти нічого не вмієш робити... Иди ще раз, а я посиджу коло каси.

— Я більше не піду — проше-потіла блондинка, схиливши го-лову.

— Що?... Зараз же мені йди!.. Чуєш?!

— Не могу!...

— Чуєш ти, чорт...

— Василю! — прошепотіла блі-дими устами жінка і переляканими очима показала на мене.

— Ми не самі!

Здається, як би так грім ударив в цю дерев'яну шопу, щоб там гармата заревіла за плечима, то це не здивувало б його так, як зустріч з моїми очима. Мов припів він до крісла, на якому сидів і, не зводячи з мене очей, хотів і не міг нічого сказати. З гірко-ниющим почуттям в грудях стояла і я.

— Не може бути?! — проше-

потів нареңті. — Ви? Звідкіля?.. Як ви сюди попали?

Підійшов до мене, нерішучо стиснув мені руку.

— Прощу, моя жінка! — повів рім рукою в бік худенької блондин-ки і раптом сильно почервонів.

— А я, ось, як бачите — осмі-хнувся, показуючи на шопу — у нас сьогодні представлення... Знає-те, людина мусить якось існувати... Розумієте — боротьба за життя... боротьба за існування... — гово-рив і бігав скрізь очима, боючись зустрітись з моїми.

Я мовчала. В голові виринули згадки, минулі образи відступ... мо-роз... постать на коші, спереду ко-ша... Потім розброєння, відчай і п'яні гулянки в одному з великих міст Галичини... Продажа коней, рі-чей і знов п'ятника і знов гуляня... а далі немінучий табір... дроті... надії... трагічне повстання і знов надії...

— Ви приймали участь в остан-ньому повстанню? раптом спитала-ся його.

— Прийшов... ледве чути ви-мовив і схилив голову.

Розмова увірвалася... Другий „атлет“ ходив і старанно підрахо-вував лавки, хоч по правді кажучи рахувати було нічого: їх було всьо-го десять і вони щільно стояли одна коло другої, починаючи від простирала яке мало замінати заві-су. Своє лице другий „атлет“ упер-то ховав від мене. Певне теж був „з наших“.

Зоставатись тут далі було важ-ко і незручно.

— Вибачайте, але в мене є справа! — підвелася я.

— Кудиж ви? — схопився він, — я вас відпроваджу!

Де кілька хвилин ми йшли мов-чки. Смеркалося. Зупинились коло мого тимчасового помешкання. Він стояв передімною високий і плечистий. Проти волі згадався той вечір, коли він засмалений, стомле-ний, але сильний і гарний, з блис-кучими очима розповідав про те, як йому вдалось підняти на садах

повстання проти Денікіна... Дивне було дивитися на цю високу, ши-рокоплечу постать, що так покірно якось гнулась, ніби когось перепро-шувала за щось.

— Щож ви, на сцені боретесь? — спитала, аби хоч що небудь про-мовити.

— На сцені — механічно пов-торив він і враз схопився.

— Слухайте! Я щось дуже вас хочу просити... Ви взяли білет, що-би прийти на представлення?

— Білет? — здивувалася я. —

Ах, так, справді! — Я тримала в руках білет, який мені продала блондинка і про який я зовсім забула.

— Я вас дуже прошу — гаря-чо промовив він. — Не приходьте на представлення... Я вас прошу...

Сказав і знов похилив голову.

— Невже всі вони такі? — ду-мала я. — Невже всі?

— А ви яким чином сюди за-вітали? почувся його голос. Питав-ся і пильно вдивився в мене, наче відгадуючи мої думки?

Наче щось вкололо мене в сер-це. Згадалася „проба“, на яку мусі-ла поспішати, згадався „Зимовий Театр“, в якому завтра повинна була виступати в ролі невмирущої „Жидівки-Вихрестки“.

— Я тут з театром... — сказала йому.

— Так? Ах, згадую, наше пер-ше знайомство було тоді, коли ви грали в „Театрі Штуки“. Згадую... Чудово... Прегарно...

Гострий сором колов мої щокі, Тихо взяла його за обидві руки і стиснула їх.

— Чи зможемо ми колиш про-стити собі все це?...

Він стояв з похиленою головою, як німа відповідь, а за де-кілька кроків од нас в сутінку червоної афіша з об'являючими чорними „го-робцями“:

„Турней славних атлетуф“.

31/VII. 1922.

могти свою нинішню кризу. Зєдине-ним Державам треба ввозити мало як речі, як на пр. каву, чай і гуму. Як країна, що сама собі вистарчає, моглаб Зєдинені Держави цілком спокійно обійтись без Європи. Але чи на те вмішлася Америка до війни з заповіддю, що хоче зробити світ трохи кращим? Ні, її побіда закладає на неї моральні обов'язки. Ідм за голосом, який кличе нас, — звертається Сінклер до своїх земляків, — будьмо горді на це, що призначено нам вести керму світа, підтримувати вогонь надії і відваги, показавши своїм прикладом, що краще є лічити ніж перемагати, краще любити, ніж ненавидіти, краще купити працювати, ніж поборювати себе взаємно — щасливіше давати ніж брати!"

Дещо можнаб завважити до остроумного, ясно й переконуюче

виложеного плану Сінклера. Можнаб піднести деякі труднощі, які його здійснення може стрінути власне в самій Америці. Але це задалекі завелоб і не малоб цілі. Для нас, Європейців, у нашій безмежній нужді мусить сьогодні вистарчити вдячна свідомість того, що по тім боці океану працюють сильні мужі, як ось Сінклер, щоб помочи Європі своєю здібністю до діла і непоборимим ідеалізмом, відмінним від усякої дрібничковости. Мужі, що привикли гори перешкод усувати з дороги і, які ніколи не вагалися принести жертви справі, котру вважали доброю. Честь їм! Хай швидко, дуже швидко їхня праця увінчається успіхом, бо інакше немає ратунку ні для кого з нас.

Східна Галичина.

„Чинний виступ Росії в справі Сх. Галичини“.

Празський соц.-демократичний орган „Право Ліду“ під датою 27. січня подає з Відня під наведеним в горі написом:

„На днях виїхали з Відня до Москви представники східно-галицького уряду Петрушевича: б. львівський посол Брайтер і проф. Козак (мабуть Косакі — Ред.). Їх подорож є вислідом довгих парад між представниками совітського уряду в Берліні і повновласниками Сх. Галичини, а властиво її віденського уряду. В найблизчому часі пригтовлюється утворення представницького уряду Сх. Галичини при совітським уряді в Росії. Дальше просектується заложити консульські агенції в різних місцевостях України“.

До того додає редакція „Право Ліду“ ось який коментар:

„Стільки віденська відомість, котра потверджується також з иншої сторони. Значіння випадків і політичних плянів, котрих вислідом є та відомість, виступить в усій драматичности, коли усвідомимо собі нинішню ситуацію східно-галицького питання і небезпечний європейський підклад, що всім, зрештою дрібним випадкам надають події в Порурю.“

„Сх. Галичина є одною з недо-кінчених квестій повоєнного ладу у Східній Європі. Мирові договори не рішили про неї і поручили союзним державам вирішити її остаточною долю. Польщі дозволено провізорично військово окупувати край. Польща, покликуючись на історичні права і на рижський договір, рахується з остаточною задержанням Сх. Галичини, і в той спосіб там уладжується. Спосіб, в який вона там уладжується, не зумів прихилити населення того краю, котре в значній більшості не признає польської зверхности і з малими ви-нятками займає непримириме становище до польського режиму, як то виявилось і підчас останніх виборів до польського союму і сенату. Українці Сх. Галичини і більшість політичних партій стоять на становищі незалежности Сх. Галичини, створення західно-української республіки, котра зрештою має і свій уряд, хочби навіть у Відні. На її чолі стоїть д-р Петрушевич.“

„Отже з тим урядом Петруше-вича мавляли зносини совіти, за-просили його представника до Мос-кви і лагодяться створити представ-ницький уряд Сх. Галичини.“

„Розуміється, що не треба і не

можна згоджуватися з повільністю, з якою союзники відкладали оста-точне рішення про долю Сх. Гали-чини; є певною річю, що не слід згоджуватися із способами, якими Поляки хотіли би полагодити кве-стію Сх. Галичини, але як що со-годні виступає на сцену совітський уряд, щоби вплинути на поладу важкого питання, то є це кінчення запаленого смолоскипу на стіс за-пального матеріалу, є це найбезпеч-нійше газардування з миром євро-пейського Сходу, є не навіть про-стий й безпосередній удар в той мир.“

„Чинний виступ цілої Росії в справі Сх. Галичини характеризує „мирний настрій“ совітів краще, як тузін промов. Росії не залежить на вдержанню мира, Росії не йде о мирну поладу спірних європей-ських проблемів. Росія, викликаючи конфлікти, заграє в війну. А коли в комуністичних органах твердиться, що російський пролетаріат не ба-жає собі нічого иншого, як лише мира, а хто сумнівався би в її ба-жання пролетаріату! — то треба сказати, що політика совітського уряду, котра ставить громадянство перед російською „поладогою“ схід-но-галицької справи, є провокуван-ням конфлікту з Польщею і безо-глядним запереченням змагання про-летаріату до вдержання мира“.

Полишаючи на пізніше роз-гляд „коментаря“, ми покищо спи-нимось тільки мимоходом над ві-денською відомістю. Не змо нам, чи та відомість відповідає дійсно-сти. Поки що не маємо її потвер-дження. Одначе мусимо одно замі-тити: Совітська Росія, що заклю-чила рижський мир з Польщею, зов-сім природно не признає прина-лежности Сх. Галичини до Польщі згідно з її міжнародним характером, згідно із становищем українського населення і великих держав антан-ти, суверенів Сх. Галичини. Виходячи з цього єдино правильного і прав-но фактичного стану справи, уряд д-ра Е. Петрушевича навязує зно-сини із всіми державами, а в їх ряді і з урядом совітів. Це тим більше правильне, що на території Росії, а особливо Великої України зали-шилося багато галицьких громадян, які потребують кон-сульської опіки. Це пев-но спонукало уряд д-ра Петруше-вича створити представницький ор-ган в Москві та позаводити консу-лярні агенції на Вел. Україні.

українських православних дітей або як приймають, то духовно їх лома-ють, бо заставляють переходити на католицизм, щоб „виробити на По-ляків“.

Ті нещасні жертви служать ма-теріалом для шовіністичних вшех-польських плянів. На Волині напр. зареєстровано факти, коли україн-ських дітей сиріт з волинських при-тулків переведено в Познань, а по-знанських привезено на Волинь за-

На просвітні теми.

III.

Національні меншости й їх просвітна самоборона.

Ніде мабуть не шафується так слівом „національні меншости“, як у відродженій Польщі. Понад 30% усього населення в теперішніх рамах Польщі, яка вперто називає себе національною державою, творять національні меншости. Ізчисляється до тих меншостей: Німці, Жи-дів, Литовців, Великорусів, Білору-синів, но й очевидно Українців. Як уже із самого поняття слова „мен-шість“ виходить, то національними меншостями називаються ті частини якоїсь нації, що розкинено, остро-вами живуть серед одноцільної ма-си автохтонного населення якоїсь території, як приміром Німці, Жиди серед польського населення, або Поляки серед українського на Во-лині чи Сх. Галичині. Тому не тільки дивно, що польська держава і громадська думка зачисляє україн-ську автохтонну компактну масу населення на їхніх історичних зем-лях, що знайшлися у границях від-новленої Польщі, до національних меншостей, але й нелогічно, не-правно та обидуючо. Не Українці є національною меншістю у Сх. Га-личині, Волині, Поліссю, Підляшшю й східній Холмщині, лиш Поляки — і то зовсім маленькою напливовою на Волині-Поліссю, дещо більшою у Сх. Галичині. Тому зовсім спра-ведливо запротестувало українське ларляментарне представництво Во-лині, Холмщини, Полісся й Підля-ша у варшавській соймі проти тра-ктування Українців на рідній землі як меншости. Український нарід на своїх землях, які, не питаючись о волю населення, втягнуто в гра-ниці польської держави, є автохтон-ною компактною 80% більшістю, а у Польщі є лише недержав-ною нацією, яка у відношенню до усього населення Польщі становить — зрозуміло — меншість. А понят-тя національної меншости і недерж-жавної нації є зовсім відмінне. На примір колишня Австрія, та типова держава національної мозаїковости, не була державою національних меншостей, лиш зліпком недержав-них націй під гегемонією німецькою у передлитавській, а мадарською у задитавській часті монархії. І тому так легко можна було відірвати окраїни цієї монархії від їх одно-цільних центрів, які щойно по від-паді тих окраїн стали одноцільними національними державами, то є те-перішні Мадярщина й Австрія. Але й вони не стали чисто національними державами. Не можна було повести границь так ідеально, щоби нема-лярські чи ненімецькі національні острози виділитися вповні до нових суверенних держав, що повстали в 1918 р. Певний процент мішаного населення залишився і на дальше при Мадярах і Німцях. Подібно ма-ється річ і в Росії. І ті саме зали-шені острови — є тими національ-ними меншостями, які від 1918 р. виринули завдяки тезам президента В. Вільзона на перший плян, коли ходить о проблему малих народів Європи. Чисто національних держав в Європі майже нема. За обрахун-ком проф. Т. Масарика*) всього сім держав в Європі і то найменших можна назвати національними: Ан-дору, Данію, Сан-Маріно, Ліхтен-штейн, Монако, Голландію й Порту-

галью. Навіть такі, як Балканські держави, що звичайно вважаються суто національними державами, є в дійсности перемережені національ-ними меншостями. І щоби тих саме меншостей не видали на поталу державним національним більшо-стям, вставлено завдяки през. В. Вільзону в мирові трактати спе-ціальні застереження що до їх празної охорони, через що справа національних меншостей виросла з передвоєнного внутрішньо-держ-авного до повоєнного між-народного характеру. Отже на-ціональні меншости поставлено формально під протекторат Ради Союзу Народів, а трактати ті під-писали держави із різно-національ-ним населенням, між ними і Поль-ща. І звідси та бідність на на-ціональні меншости, що вони мав-ляв — хотять творити щось в роді держави в державі, що за меншо-сти Польща відповідати має перед форумом Європи, чого не робили прецінь ні Росія, ні Австрія, ні ні-які инші держави перед тим.

„Передвоєнна Європа — каже І. О. Бочковський*) — старалася „поладити“ домагання націо-нальних меншостей шляхом держ-авного протинаціонального цен-тралізму, тобто конкретно кажучи, через примусове винародовлення, то є асиміляцію. Свідомо і програмово таку примусово-асиміля-ційну політику переводила Німеччи-на (славетний „гакатизм“ що до Поляків, насильна германізація Ель-зас-Льотрингії, шлезвіг-гольштин-ських Данців), Мадярщина, царська Росія. Німецькі і мадарські націона-лісти старалися навіть ідейно ви-правдати цю насильну політику, як конче потрібну для втворення чи-сто-національної держави, шляхом систематичної денационалізації „чу-жородців“.

Війна розбила ці держави „тюр-ми народів“, але новоповсталі дер-жави не знайшли ключа до вирі-шення цього питання.

І зreferований у поперед-ній статті (II.) плян п. К. Стоянов-ського є саме таким проєктом нової, повоєної „гакати“ що до Україн-ців, Білорусів і Литовців. Ріжність він від передвоєнного гакатизму хіба тим, що є більше облудний та нерфідний у своїх помислах. Але „страшені соня, та милостиві Богъ“, каже московська народня послова-ця. Не туди по золоте руно виби-ратися польським просвітним робіт-никам, бо дізнають заводу й роз-чарування. Може повезло би їм у де-чім серед національних меншо-стей, але не серед компактної маси автохтонного хоча недержавного населення. А надія на національне неосвідомлення, політичне невироб-лення, економічну бідність поста-вить польських просвітників перед таким самим фактом, як поставив польських політиків вислід виборів до союму і сенату на українських і білоруських землях.

Приноровлювати недержавні на-ції до цілости держави національ-ної не удасться у повосний часі права націй хоча би з чисто природ-но-психологічного закону, як пе-вказує теперішній президент чехо-

3 діяльності Української Парламентарної Репрезентації

Велині, Холмщини, Підляшшя і Полісся.

Справа соціальної опіки.

Українськими послами порушена справа охорони і виховання україн-ських сиріт по репатріантах і жер-твах війни. До сього часу прави-тельство видало багато грошей на гу справу ріжним польським комі-

тетам, притулкам, а навіть окремим особам. В більшости пригулки ті стоять під зарядом ксьондзів та монахів, які, користаючи з держав-них грошей, проводять на тих не-щасних жертвах лихоліття свою езультську роботу. Або не приймають

*) „Das Problem der kleinen Völker in europäischer Krisis“, Прага 1922.

*) „Проблема національних меншо-стей“ в „Новій Україні“ ч. 16—18.

словацької, національно мішаної, республіки проф. Т. Масарик:*) „Держава є авторитарно домінуючою і властивою, перенята пихою, нації демократично, самоуправно, суспільно розвиваються з середини на зверх. Тому держави до спосібності до нації“, а не навпаки, панове просвітителі з під знаку „Oświaty Pozaszkolnej“!

Але самі теоретичні міркування нас не охороняють. Спроби такої „освітної“ праці вже розпочалися, а головна навага шойно хмарою надходить. Її протиставитися треба лише і виключно працею, працею загальною, масовою, одноцільною і послідовною. А нею є праця освітня! Тому всякий, хто має бодай одробинку почуття обов'язку, хто відчуває відповідальність за стан мільйонів, хто не має куди викинути своєї енергії та емоції, хай — замість займатися великою „політикою“, непотрібним пустомельством, сплетничим політиканством, будовою воздушних проєктів, — займеться просвітною працею, хай доложити в той спосіб свою цеголку до будови кращої долі своему народові. А зачинати її — від ос-

*) Das Problem der kleinen Völker in der europäischen Krisis, Прага 1922.

нов, від науки азбуки. І якщо кожний із нас, навчив би кожної зими 20 людей читати і писати, а других 20 розлюбив у читання — сповнив би велику місію.

Виходячи з цього становища, кишло Т-во „Просвіта“ з надходячою зимою 1922/23 р. клич боротьби з неграмотністю враз з товариством УПТ, який підперла своїм авторитетом ексекутива найбільшої політичної трудової партії — Народний Комітет. Тут знайде місце кожний до попису, без огляду на це, чи він вишколений, чи ні. Чистий розум зорієнтує в обставинах на місці, практичні вказівки просвітної роботи подасть Тов-о „Просвіта“ у Львові, а ідейні напрями просвітної виховання знайде в органі Тов-а „Просвіта“, що виходить як місячник п. н. „Народня Просвіта“.

С. Шах.

967

АДВОКАТ

Д-р Володимир
Бачинський

переніс адвокатську канцелярію з Підгайців до Львова і веде її при ул. Косцюшка ч. 1 а біля „Народної Гостиниці“.

Після льозанської конференції.

Візд делегацій.

Дня 5. лютого прийняв Бомпарт маркіза Гароні і Гаяці, після чого попрощався з Ісмед пашою. На стації в Льозанні працювали його представники Америки та інших держав. На пероні Бомпарт заявив у розмові, що мабуть в короткому часі члени льозанської конференції знову зберуться на нараду. Перед віздом Бомпарт кликав з вікна вагону до учасників конференції: „До побачення на новій конференції“.

Що говорять Кемаль Паша.

„Times“ пише, що Кемаль Паша заявив у Константинополі: Туреччина не боїться Англії і не дасть себе втягнути на шлях який був би вигідний для Англії. Ми маємо міцного союзника в совітських республіках, з якими нас в'яжуть сердечні відносини.

Знов Льозанна.

Французька преса доносить, що в найближчому часі льозанська конференція буде скликана на ново.

Останні пропозиції.

Перед самим зірванням льозанської конференції союзні дер-

жави пропонували Туреччині такі останні пропозиції: капітуляційне піддання французького проєкту, репарації в сумі 12 мільйонів фронтів стерлінгів у золоті, в справі Мосулу Туреччина мала переговорювати безпосередньо з Англією.

Опінія Англії.

„Petit Parisien“ пише, що опінія Англії є рішучо проти війни з Туреччиною.

Довір'я Константинополя.

В Англії панує переконання, що коли Турки помашерують на Константинополь, то кожна держава Європи має свободу дії. Англійські війська вже вишлюдилися з Константинополя і сконцентрувалися на Галіполі. Італія та Франція залишили свою залозу в Константинополі, маючи на меті довести до нових мирових переговорів.

Голоси французької преси.

Французька преса обмірковує спокійно зірвання льозанської конференції і стверджує, що сталося це з вини Туреччини. Ціла преса висловила надію, що до війни на Сході не прийде і що конференція буде відновлена.

Похід Франції на Німеччину.

Дальший спротив.

Німецький канцлер Куно перебуваючи в Бюхумі і Дортмунді мав наради із представниками населення Рурщини. Під час нарад стверджено, що населення окупованих земель вповні годиться із становищем німецького уряду відносно Франції. Порішено ставити дальший спротив аж до перемоги.

Артилерія.

В околиці Штіпель і Бюхум Французи усталили кілька батарей тяжких гармат.

Демонстрація.

Дня 5. лютого у Франкфурті

відбулася антифранцузька демонстрація. Товпа вдерлася до готелів і хотіла вимордувати Французів. Поліція розігнала демонстрантів.

Дальший похід Французів.

Минулої неділі французька армія посулася поза Офенбург і обсадила залізничну стацію на знак протесту проти задержання Німцями залізничних потягів.

Страйк поширюється.

Подорож Куна до Рурщини збільшила спротив німецького населення. Страйк поширюється щораз більше особливо на залізницях.

З польських справ.

Невядомі національним героєм єв-

Перші вістки про вбивство през. Нарutowича викликали були таке загальне обурення, що євдецька преса не посміла підписатися під вчинком Невядомського. Одностайно відреклась убийника, лаючи його бо-

жівільним та існуючи йому мотиви особистої нямісти. Згодом одна євдецька преса почала змінювати фронт. Оказалися статті про особу Невядомського й дуже точні зв'язки з його промов на суді. Тепер — після виконання засуду на Невядомського, — євдеки вже цілком сміло

признаються до нього. Відбуваються заупокійні богослуження за душу Невядомського в костюлах прибраних чорним кіром, на яких є присутні навіть — приватні школи. Після скінчення молитов загомоніли з грудей тисячної юрби слова молитви присяги: „Не ржущім земісконд наш руд“, — так описує „Слово польське“ набоженство в львівській катедрі. „Замість квітків на гріб Невядомського“ збираються фонди нпр. на будову дому „Розвою“ ім. Невядомського, на стипендії ім. Невядомського в роді відомого фонду Нобля і т. д. Замітне, що жертводавці не подають своїх повних назвиск: є це анонімова апотеоза, до якої поки що ніхто не має відваги отверто признатися. Кілька великих балів найбільш дистингованого товариства Варшави перервано вночі 30. н. ст. січня, в яку відбутись мала ексекція. Засідання мійської ради в Варшаві, в день виконання присуду — відкликано. І т. д. і т. д.

Сейм.

На засіданні сейму 6. н. м. виголошено аж два експозе: міністра закорд. справ Скинського й міністра скарбу Вл. Грабського. Невизначено бліде було експозе мін. Скинського. Він говорив м. и.: Польща ніколи не була й не є імперіалістична. Польська політика опирається на союз. Перше місце займає союз із Францією, який є умовою європейської рівноваги. Другий по черзі є союз із Румунією, що має на меті владжати мир. Торговельні зв'язки з Англією налагоджуються. Небаром буде підписана торговельна умова. Заклучено торговельну умову з Японією й Бельгією, нафтову з Італією. Америці Польща заше буде вдячна, що вона причинилася до відродження польської держави. З Апостольською столицею пригтовлюється заключити конкордату. Зносини з Лотвою, Естонією й Фінляндією втісняються. В льозанській конференції Польща участі не взяла й чекає на її висліди, щоб увійти в зносини з Туреччиною. З Німеччиною йдуть переговори над ліквідацією деяких справ, що виникли ізза прилучення до Польщі деяких давніших німецьких провінцій. Трудности польській дипломатії справляє панславизм, який не є нічим иншим як панрусизмом, а якого речником є части польської преси. Славянська політика може тоді моглб набрати конкретних форм, коли її центром стала Варшава, а не Москва. В Європі положення дуже поважне в зв'язку з німецькими репараціями. Що-до Клайпеди, то Литва ставить опір державам Антанти. Те-ж не признає рішення Ліги Народів про поділ неутральної смуги між Литвою й Віленщиною. Без уваги на те Польща візьме в посідання признану їй части неутральної смуги і сподіється, що не зустрінє опору з боку Литви. Польща бажає мира. Не є воно доказом слабосилля, але розважним політичним кроком. Уряд уважно приглядається подіям і не допустить до порушення життєвих інтересів Польщі.

Після цього експозе, яке взагалі нічого не говорить, ніяких оплесків не було.

Від імени „Хієни“ Здзеховскі заявив, що „Хієна“ голосуватиме проти бюджетової провізії.

Міністр скарбу Вл. Грабскі заявив, що не розуміє, як можна від-

кидати потрібну для самої держави бюджетову провізорию, щоб таким способом боротися проти немилого уряду.

Грабскі вважає, що правдоподібно вдасться здержати дальший друк банкнотів. Найважніша справа упорядкувати податки. Бюджет мусить опертися на постійних доходах, тому справа введення польського золотого є дуже важна. Податки повинні бути прогресивні в міру заможности. Промовець просить ухвалити урядові законопроекти без уваги на те, чи уряд буде такий, чи инший, бо відкинення урядових внесень шкодить не урядові, а всій Польщі й Польщу компромітує.

Ще один „донорський фант“.

Освітня комісія сойму признала соймовий будинок у Львові на власність польського університету. За признанням голосували: „Хієна“, Визволене, П. П. С. і Н. П. Р. Від імени українського Парляментарного клубу пос. Козубський зголосив права Українців на соймовий будинок у Львові. Проти віддання цього будинку польському університетові промовляв теж представник Жидів Левін. Людовець Павловскі заявив, що варшавський сейм не має права розпоряджатися будинком, збудованим з фондів автономного податку плаченого не лише Поляками, але й Українцями. Промовець жадав, щоб соймовий будинок перейшов на власність того спільного автономного органу для трьох воевідств східно-галицьких, якого створення передбачує проєкт, недавно внесений у цій справі до сойму людовцями. Міністр освіти Мікуловскі-Поморскі заявив за признанням соймового будинку польському університетові, бо міністерство є готове створити окремий український університет, але з української сторони ще ніхто не зголосився в цій справі.

Сікорскі про Сх. Галичину.

„Хвіля“ доносить: Сікорскі заявив в інтерв'ю з одним краківським денником: „Реорганізація воевідств у Східній Галичині не проєктується. Ці воевідства будуть трактовані на рівні з иншими східними воевідствами, що-до яких уряд уже підняв ініціативу в напрямі відносин, що там панують. Вже поширено там круг ділення воеводи. Пригтовляються персональні зміни. Поліція й инші діялки державної адміністрації, оскільки торкаються політики, будуть підчинені владам I. і II. інстанції і залежатимуть від воеводів (шкілля політика, аграрна, господарська і т. д.) В цьому напрямі поодинокі міністерства вже видали відповідні розпорядження. Остаточо буде ця справа упорядкована окремими законами. В такий спосіб можна буде усунути те зло, яке полягає на розбіжности державних властей на „кресах“, які часто виключають себе взаємно та ведуть ріжну політику“. „Вимоги польської державної ради з одного боку й потреби місцевого населення, які містяться в рамках конституції, з другого боку — ось намірений напрям реформ“.

Бранка в Рогатинщині.

Від Редакції. Подаємо першу частину матеріялу до ходу бранки в Рогатинщині. В дописах подано не тільки факти грабіжної карної експедиції, а й свідків кожного факту. Імена свідків пропускаємо, огранічуємося тільки до подання самих фактів.

Лучинці.

Дня 11. січня 1923 р. прийшла до села 9 сотня волинського полку ч. 60 і жандармерія, стягнена з 4-ох

постерунків. Окружили село зі всіх сторін та почали забирати „добровольців“ до польської армії. Жахливі перешукали всі домівства в селі за рекрутами, а при тім рабували в жахливий спосіб. Забирали, що попало під руки. І так забрали у: 1) у Федя Іванцева — тільну корову, зарізали і частину мяса зіставили на обід для війська а решту відіслали — до Рогатина.

- 2) У Насті Підгайної зарізали корову.
- 3) У Степана Татиби — зарізали годовану свиню, а коли його жена упімнулася, поліція побила її.
- 4) У Гриця Федя — зарізали свиню, а його самого побили.
- 5) У Маслія "Степана" — забрали свиню, 100 кг. вівса і 7 курей.
- 6) У Сливки Дмитра — 100 кг. вівса.

Хто не позваляв себе рабувати, того били і жандарми і військо. І так побили до безтями Федя Мачалюка. У родин поборова забрали по одній штуці худоби. Ту саму худобу мусіли пошкодовані годувати, а в додатку платити за удержання до каси по 5000. мп. від штуки. За увесь час пробування в нашому селі карної експедиції, мусів кожний громадянин давати кожного дня по одному хлібові і по 3 кг. гороху або крупи.

Такий рабунок тривав від 11. до 17. січня 1923 р., а при від'їзді зі села наложили на село контрибуцію в сумі 100 000 п. марок.

Найбільше рабувала сама жандармерія і видно, що частина того рабунку мусіла припасти їй за „спрежзастоść" в службі, бо майже всі жандарми були підчас тих оргій п'яні.

Вербилець.

Вночі, в 31. на 1. січня ц. р. прийшли в село 5-ох жандармів рогатинського постерунку, та почали збивати „рекрутів-добровольців". Впали до хати Теодора Курця та забрали його до війська тільки в сорочці. І його і його жену тяжко побили. Населення села, думаючи, що то впали до села грабіжники, наробили в селі крику, а громада жінок звернулася до жандармів в криком: „ви бандити, рабівники, коли маєте право брати рекрутів — то приходьте днем, а не як злодії ночію" і т. д. Жандарми покинули „добровольців", а звернули всю злість проти жінок і побили Доську Іваськевича жінку Романа (злвлений „добровольць" втік). Така була бранка „добровольців". В два тижні після того, карна експедиція 60. полку (волинського) піхоти, яка в селі кватерує від жовтня 1922. р., дістала приказ порабувати село. І Воляняки сповнили приказ. Забрали:

- 1) У Теодора Біловуса — годовану свиню, пів кіря пшеничної муки, 100 кг. вівса, штку до чобіт і черевик і 3.000 п. марок.
- 2) У Василя Матвієва — 2 курки.
- 3) У Василя Цвери — 50 кг. гороху.
- 4) У Анни Грицишин — 200 кг. вівса, 30 кг. муки, 4 курки, пів літри масла, 10 яєць, свічку і 4 бохонці хліба.
- 5) У Івана Іваськевича — 80 кг. ячменю, 50 кг. проса, 6 курок, лямпу, зеркальце, ніж і свічку.
- 6) У Теодора Курця — 30 кг. гороху, 2 вінки цибулі, 2 курки.
- 7) У Андрія Гоя — 100 кг. бараболю, 10 кг. муки, 2 бохонці хліба.
- 8) У Івана Гоя — 100 кг. вики, 25 кг. житньої муки.
- 9) У Костя Гоя — 4 кг. цибулі.
- 10) У Степана Матвієва — 100 кг. вівса, 6 курок, 3 кг. соли, 1 хліб, горнятко і 3 вилок.
- 11) У Максима Челядина — качка і 2 хліби.
- 12) У Миколи Челядина — годовану свиню, 6 кірців бараболю, 2 кірці вівса.
- 13) У Ілька Іваськевича — теля, 40 кг. проса, 35 кг. сім'я, 30 кг. ячмінних круп.

14) У Івана Іваськевича с. Ілька 45 кг. муки.

5) У о. Степана Городецького підчас його несприятливості — бугая вартости 1,500.000 п. марок.

На запитання селян місцевих у старшин військових, чому рабують річі їм непотрібні — відповідали військові старшини: — „co się żołnierzowi podobą — to może brać".

Бабинці.

В середу, дня 17. січня 1923. р. прийшла 9. сотня 60. п. п. Жовнірів порозділювано переважно по тих хатах, з яких хлопці не ставилися до бранки. Тільки порозміщувано жовнірів по кватирах, розпочали вони грабити людей. Багатьох побито й називано послідними словами. І так:

1) Михайлови Леськову — до хати поставлено 10 жовнірів. По полудни десь коло 2-ої години прийшло 13 жовнірів і стало перешукувати в хаті, в коморі та в господарських будинках. Забрано 50 кг. пшеничної муки, 4 бохонці хліба, 17 курок, 80 кг. гороху, 70 кг. вівса, 80 кг. гречки.

2) До Бабія Петра — впало до хати 12 жовнірів. Забрано 100 кг. вівса, 50 кг. житної муки, 6 курок, кусок сала.

3) Андрійців Ілька — впало 13 жовнірів і забрали: ялівку вартости 600.000 п. марок, цілу печ свіжоспеченого хліба (14 бохонців), 100 кг. житної муки, 6 курок. Жінку Ілька Анну і доньку Маруньку побили й кидали на землю так, що Марунька мусіла пожитися до постелі.

4) До Парипи Ганки вдовиці — на самий другий Святий вечір впало до хати 6 жовнірів. поперешукували всі закутки і забрали: 15 курок, 50 кг. пшениці і пів кг. масла.

5) У Марії Окрепкової (вбога жінка-комірниця) — забрано останнє, що мала. Останніх 6 курок, 2 бохонці хліба, які сховала собі з перших свят на другі (Йордан), так, що братови Михайлові, якого замкнуто в тюрмі, бо не ставився до бранки, не мала вже що занести і мусіла випрошувати у сусідів. З під подушки витягнуто 10.000 п. марок, але на її прохання віддано назад.

6) До Воробця Івана — на другий Св. Вечір впало до хати 6 жовнірів з мійським поліціантом і заступник бурмістра Кондашевські та стали грабити. Забрали 80 кг. вівса, бохонець хліба, хотіли забрати ще й телятко, але Воробець випросив.

7) До Вербяного Івана с. Івана — на другий Святий Вечір впало до хати 12 жовнірів, стали клясти і прозивати та забрали 50 кг. гороху, 3 курки і когута та бохонець хліба.

8) До Ляльки Дмитра — в середу дня 17. І. впало до хати 13 жовнірів і забрали 11 курок і 3 книші.

Крім цього цілу ніч з 18. на 19. січня ходили від хати до хати жовніри та казали собі давати хліб, булки, пампухи, курки й взагалі всяку їду. Майже з кожної хати щось з їжі та по одній-дві курки. Військо вийшло з Бабинців 19. І. 1923. в полудне до с. Пукова.

Вислід бранки в Рогатинщині.

В с. Потік стягнуто до війська 7, в с. Псари 7, в с. Підгородя 24, в с. Кнігиничі 11, в с. Загіря 9, в с. Черче 2, в с. Дегова 5, в с. Помонята 3, в с. Дичка 4, в с. Руда 5 — хлопців.

капіталу. Проте тепер з огляду на зміну англійської політики що до совітської Росії і перш за все з огляду на англійську політику на Близькому Сході не може бути й мови про таке упривілейоване становище англійського капіталу. Ми потребуємо перш за все кредити закордонних банків, який би дозволив нам зав'язати взаємини з закордонними фірмами. Нам потрібні також кредити для фінансування нашої великої промисловости. Ми стоїмо за те, щоб закордонний капітал взяв безпосередню участь в налагодженні російської промисловости".

Сензаційні ревелайції.

На вимогу Центрального Комітету Р. К. П. конфіскована брошура, „Непмани-комуністи", видана лівою групою комуністичної партії під редакцією Шлиппикова. В брошурі уміщено низку сензаційних ревелайцій, які торкаються комерційної діяльності старих і відповідальних керівників партії, які зловбули величезні маєтки й закупили багато нерухомих маєтків за кордоном і мають великі вклади в соціалістичних європейських банках. Брошура присвячує багато місця Красношекову, Троцькому, Красіну й іншим керівникам Р. К. П.

Троцький в Мінську.

З Москви повідомляють, що Троцький, відбуваючи інспекторський об'їзд західного кордону, прибув до Мінська, де 29. січня відбулась нарада з участю вищих військових начальників.

Третя фаза.

„Народні Лісти" у вступній статті, обговорюючи ситуацію в Росії, зазначають, що тепер в Росії прийшла третя фаза влади совітів, фаза, при якій інтереси пролетарської республіки відійшли на останній план і коли в совітському уряді відіграють роль люди з буржуазними уподобаннями, більш того люди, що обороняють виключно свої інтереси, які готові до всяких випадків, не виключаючи повної ліквідації московського уряду.

Стан озимих засівів.

По даним народнього комісаріату хліборобства загальний стан озимих засівів виглядає так: північна область: стан посівів рідкий, подекуди лихий; особливо лихі пізні засіви, які потерпіли від посухи у вересні. Подекуди засіви потерпіли від шкідників: так наприклад в Никольському повіті Північно-Двинської губернії пошкодження досягають 75—100 проц. Північно-східна область: загальний стан нижче-середній. В багатьох районах засіви потерпіли від шкідників. Північно-західна область: озимі засіви перед спиненням вегетації були задовольняючі. Центральна область: розвиток озимих засівів опинився в 20-тих числах повітів; стан їх на момент припинення вегетації був задовольняючий. Західна область: стан озимини нижче середнього. Північно-чорноземна область: загальний стан засівів середній; пізні засіви лихі. Середньо-чорноземна область: пізні засіви лихі. Середньо-волинська область: озимина розвивалась нормально; загальний стан задовольняючий. Долишно-волинська область: стан озимини середній.

Денаціоналізація нерухомостей.

Не зважаючи на совітський декрет, який оголосив денаціоналізацію й поворот власникам всіх мійських нерухомих маєтків, вартість яких не була вища перед 1917 роком 10.000 золотих рублів, денаціоналізація домів в Москві й Петербурзі посувається мляво. Большевики готові повернути власникам навіть найбільші домів, з якими не можуть дати собі ради домові комітети, але домовласників або нема, або вони зрікаються брати назад домів. Пояснюється це тим зруйнованим станом домів, в які вони прийшли за часів большевицької господарки. Мізерна кватирна платня, розуміється, не може покрити втрат по напрямі домів.

За те по відомостям з провінції, поворот нерухомого майна попереднім власникам набирає там стихійний характер, який цілком виходить поза рамки совітського декрету й захоплює не лише міста, але й села. Совітські „управління комунальної господарки" спішать позбутись зруйнованих домів і бувають випадки, коли їх енергія доходить до курйозів.

В Пензі, наприклад, багато осіб відмовилося приймати свої домів, посилаючись на те, що вони зайняті робітниками. Тоді губерніяльний комісар видав наказ про виселення з повернених власникам домів всіх осіб, що оселились там на підставі совітських декретів. Це розпорядження було виконане в трьохденний термін, хоч потім воно було одмінено Москвою, проте виселені з буржуазних мешкань робітники не хотять знову туди вертати.

В Пензі, наприклад, багато осіб відмовилося приймати свої домів, посилаючись на те, що вони зайняті робітниками. Тоді губерніяльний комісар видав наказ про виселення з повернених власникам домів всіх осіб, що оселились там на підставі совітських декретів. Це розпорядження було виконане в трьохденний термін, хоч потім воно було одмінено Москвою, проте виселені з буржуазних мешкань робітники не хотять знову туди вертати.

10 лютого с. р. здержується висилку часопису всім П. Т. передплатникам, що залягають з передплатою.

РІЖНІ ВІСТІ.

Напад на Людендорфа.

В дорозі до Відня напали робітники на потяг, в якому їхав Людендорф і хотіли викинути його з потягу. Людендорфови удалось з трудом скритись на стації. Так само на стації в Відні зібралася юрба демонстрантів чекаючи на Людендорфа. Поліція телеграфічно наказала Людендорфови висісти перед Віднем, звідки Людендорф вїхав до Мінхену.

Новий замах на Стамбульського.

Підчас вистави в театрі в Софії революціонери кинули бомбу до ложі, де сидів президент Стамбульський з кількома міністрами. Бомба вибухла, але не спричинила жадної шкоди. Виставу перервано.

В мисновській тюрмі.

Соціал-революціонери засуджені в Москві перебувають даліше у в'язниці серед важких умов. Вони вважалися до совітського уряду в

протестом проти насильств, яких допускається на них управа в'язниці.

Протест Клайпеди.

Повстанчий уряд Клайпеди вислав до Ради Амбасадорів новий протест проти висилки французьких військ до Клайпеди і домагається усунення французького гарнізону та кораблів.

Партійна боротьба в Югославії.

В Косніні і Білгороді прийшло до вуличних боїв поміж прихильниками кількох партій.

Вибух вулькану.

В Каліфорнії вибух вулькан, який спричинив великі шкоди.

Нова спроба розброєння Європи.

Дня 15. лютого ц. р. в Женеві відбулась засідання комісії розброєння при Союзі Народів. В нарадах візьмуть також участь представники Польщі і совітських республік.

Совітська Росія.

Красін про відношення до закордонного капіталу.

Московська совітська преса передає зміст промови, виглошеної Красіним перед від'їздом в Італію на банкеті, який був виданий на його честь представниками італійської великої промисловости.

Красін сказав: „Становище російської промисловости під теперішню хвилю треба визнати критичним і для її порятунку треба притягнути закордонний капітал. В попередні роки совітська влада хотіла утаювати в совітській Росії управління веле становище для англійського

Вісник „Рідної Школи“

Світляний Замок.

(З оповідань старого війна.)

То було в ту святу війну,
Як наш олім на десятих став,
Як воріг гнав на нас орду
І пядь за пядю нашу землю брав,
Ні сил ні зброї нам уже не стало —
Гадали ми безсилні: Все пропало.

Чі підем ми? Що діять тут?
Гіас горстка лиш зісталася на лік,
У мить останню пядь займуть...
Аж тут озався „дивний чоловік“,
Що чаролієм в нас здавна славився:
„Не падають вам, ще спосіб нам“
[лишився.]

Спочиньте Ви, старі Борці,
А я в миттю покличу всіх людей,
Збудуєм ось на тій горі
Чарівний замок — замок світляний,
Хоч не буде там зброї ні гармати,
Його не зможе воріг подолати!...

І скоро світ, як встали ми,
Стояв над нами замок той новий,
Всміхався чаролій з гори
Повів на замок — всіх малих дітей.
Останній час — вже воріг наступає
Що зробить „дивний“ — зброї-ж
[він немає!]

„Я маю зброю!“ — крикнув чаролій —
І враз огонь ударив із вікон,
Чарівний блеск мов сонців небес
[них ріл.]

Так осліпив ворожий весь кордон,
Що він у мить подався, заломився,
Безсильний враг у широк повівся.

Чуваш ти мене, дитя,
Що це за замок чарівний такий,
Що його вражача рука
Не відніме із рук малих дітей?
Що це за слайво, що так бе з
[твердимі.]

„Чи чаролій є такі ще й нині?“
Дитя мов, твердило сю важку
І наш народ буде на врага,
І як останню докінчить стіну,
Зрадів рідна земля.
Бо впаде враг у соромі до дому,
Ах взрять... нашу — Рідну
[Школу...]

А світло те, що з того замку бе,
То є народу свідомість сильна,
Зона кайдани вражі перетне
І з тьми неволі вдарить світло дня.
Повірі! Усе нам слід віддати,
Щоби народу замок цей придбати.

Будуємо всі і будемо чаролій —
А скоро всі сповняться наші мрії!
Юра Шкрумалек.

Діти і жертвенність.

(Виховують значення.)

Станіславський Кругок У. П. Т. при збиранні датків на „Рідну Школу“ дуже слушно звертає увагу на це, щоби цю справою заінтересувати як найширші кола нашої громадянства, щоби не було байдальною ані одної української одишай, яка чим небудь не причинилась би до здвигнення свого рідного шкільництва, бо це важне не лише з матеріальних зглядів, а ще більше зі зглядів суспільно-виховуючих. Ті останні згляди повинні бути товчком до усистемізування жертвенності на „Рідну Школу“ й між нашими дітьми, особливо між шкільними дітьми та шкільною молоддю.

Безперечно це ловить за серце кожного, коли синьо-та чорноокі молоденькі громадянки підсують на порогах церков побожним дурням новітні пушки — полотняні мішочки та ще видають мільйонніми голосами: „на Рідну Школу!“ Хтож може опертися тої голосові, хтож може відмовити жертви?...

Крім того діточа акція в тому напрямі виступає тут і там все більш конкретно, організовано. Ось приклад діти хлопчачої школи ім. Шев-

Обіжники гол. управи У.П.Т. та секції „Рідна Школа“.

Ч. 224. До цілого Українського Громадянства

в справі легітимізації для членів УПТ.

Переводячи в життя ухвалу Загального З'їзду У. П. Т. з дня 25. грудня 1922 точка I., яка звучить: „Накладається національно-культурний обов'язок на всіх Українців (нок) без огляду на пол, вік, суспільні вестви і політичні переконання стати рішучо членами У.П.Т. і платити вкладки назначені Загальним З'їздом“.

Головна Управа У. П. Т. в найкоротшому часі виготовить на тривалих білетах легітимізації для членів У. П. Т., які розішле своїм Секціям та Кругкам для доручення членам У. П. Т.

З огляду на те, що (як) ковість кожного члена (як) бути членом У. П. Т. проситься всіх членів мати догичну легітимізацію завіси при собі, та виказати ся нею при есентуальній провірці та взагалі, коли цього зайде потреба.

Ч. 225. До всіх Секцій та Кругків УПТ. в справі предложення спису членів.

На підставі § 11. статута зивається всі Секції та Кругки УПТ. протягом тижня предложити Головній Управі УПТ. у Львові (Ринок ч. 10) точний спис своїх членів подаючи: 1) Число порядкове. 2) Імя і назвско. 3) Заняття. 4) Місцевість. 5) Повіт. 6) Замітка.

Ч. 226. До всіх Вп. українських учнів (льок) та Вп. в. Катехитів приватних і державних шкіл у Львові і в краю.

I. З нагоди щомісячних конференцій з родичами проситься розвести як найенергічнішу акцію в тому напрямі, щоби всі родичі та другі старші члени родини шкільних дітей негайно стали членами УПТ. і з гори зложили річну членську вкладку 1200 мп. за 1923 рік.

II. Проситься подбати, щоби шкільні діти що тижня в суботу складали добровільні жертви на „Рідну Школу“. Найкраще булоб, коли би це вели з власного почину самі шкільні діти а учителі (льки) наглядали лише над точністю. Зібрані таким чином гроші негайно передавати враз з лістою приналежним Кругкам УПТ. за покрітуванням або пересилати чеком чи переказом (а рівночасно післати й дотичну лісту) прямо до „Рідної Школи“ у Львові, Ринок ч. 10. I. поверх.

ченка у Львові закладавали лише на одній стрийській дільниці 166.840 мп. на „Рідну Школу“. Лістою ч. 3065 прислав о. Дмитро Кубаевич катехит в Делятині 63.600 мп. як збірку на „Рідну Школу“, в тому числі 35 шкільних дітей зложили 6.250 мп. Крім того коло жертви маленької Наталки Канещуківної (1750 мп.) читаємо таку симпатичну дописку: „Хоч до школи ще не ходжу, але „Рідну Школу“ люблю“. Це акція принагідна.

Але ми бачимо вже приклади й постійної акції. Дня 3. лютого до квітаря ч. 484 зложила дівчора народної школи в Звенигороді 2.000 мп. з заявою, що таку квоту буде складати що місяця. В дівчій школі ім. Шевченка у Львові шкільні діти що суботи складають жертви на „Рідну Школу“. Крім того в діточому заряді цієї школи є шкільна крамниця та буфет, з чого весь дохід іде на „Рідну Школу“.

Як великий громадянсько-виховуючий вплив має така акція на нашу дітвору, на нашу молодь — можемо переконатися з інших живих примірах:

Петро Гасюк, учень III. класу хлоп. школи ім. Шевченка у Львові у вільно-

Ч. 227. До всіх Секцій та Кругків У. П. Т.

в справі концертів, забав, вистав і т. п. улаштувань.

Канцелярія „Рідної Школи“ провадить евіденцію всякого роду улаштувань у Львові і в краю. — Всі Секції і Кругки УПТ. мають зі своєї області (місто чи повіт) також вести точну евіденцію всякого роду улаштувань (як: концертів, вистав, забав, чайних вечерів, відчитів, прогульок, фестинів і т. п.), інкасувати 1 пр. брутто касового впливу на „Рідну Школу“ та негайно пересилати ті гроші чеками чи переказами до Львова, зазначаючи на чеку чи на відтинку від ко-го, та при якій нагоді вплинули ті гроші. — По впливі кожного місяця зладити виказ всіх улаштувань в дотичній своїй області подаючи хто, де, коли і яке устроював улаштування та чи зложив 1 проц. брутто касового впливу на „Рідну Школу“. Цей виказ за кожний минулий місяць протягом першого тижня слідуєчого місяця пересилати правильно до канцелярії „Рідної Школи“ у Львові. — З огляду на спізнєну пору такий виказ за місяць січень 1923 р. переслати негайно, а найдалі до 3 днів!

Ч. 228. До Вп. Комітетів та Вп. редчиків концертів, забав, вистав, чайних вечерів і т. п. улаштувань у Львові і в краю.

Помимо частих зазивів, повторюваних від грудня 1922. р. лише дуже небагато із великого числа улаштувань в місяці січні та лютих у Львові і в краю виконало обов'язкову для цілої української суспільності ухвалу Загального З'їзду У. П. Т. з дня 25. грудня 1922. р. точка V, та зложило 1 процент брутто касового впливу на „Рідну Школу“. — В надії, що це сталося не нарочно а навпаки, є лише впливом дотеперішньої звичайної байдужности чи може якої иншої менше або більше оправданої причини — просимо безумовно негайно виконати цей громадянський обов'язок і таким чином заощадити нам тої прикрости, з якою будемо мусіти подати до публичної відомости імена тих, які невиконанням ухвал наших найвищих установ, бажали би може виломитися з під національної карности а тим то й заслуговували би на прилюдне нап'ятування.

му часі продає газети, розносить пакунки то що і від заробленої суми 200, 300 ба й 600 мп. жертвує на „Рідну Школу“. Тарновецький Роман, учень V. класу хлопчачої школи ім. Шашкевича у Львові одержав від своїх родичів з нагоди доброго свідства 2.000 мп. на ласощі. Місто купити ласощі — він іде до канцелярії „Рідної Школи“ і власноручно передає всі 2.000 мп. на „Рідну Школу“.

О скільки більше заважає на загальному народньому жертвеннику ті діточі жертви в порівнянні з жертвами тих наших громадян та громадянок, що по 15, по 20 тисяч пропускають денно на ласощі та інші неконче потрібні річі, — а коли прийдеться пожертвувати на „Рідну Школу“ — то дадуть „відчипного“ 500 чи 1000 мп. та гадають, що зробили вже Бог зна як велике патріотичне діло і вже шиком виповняли свій громадянський обов'язок!... Тут іде на „Рідну Школу“ це, що залишне, що збуває, — а там діти віддають на ту ціль все що мають, вирікаючись так манячою найзвичайнішою діточою приємністю чи вигоди! Іхня жертва має тут дійсно загубілий двох вдозинних лєт!

Коли будучі матері і вихователі молодого покоління, коли будучі українські горожане вже зарання навчуться не лише теоретично розуміти національну карність та громадянський обов'язок, але й самі перейдуть практичну школу в тому напрямі, — то і наше покоління буде сильне духом, тверде характером, сміливе в своїх подвигах і самопевне в своїх ділах. І лише з таким поколінням наріл може бути спокійний „до своєї будучности“.

Тим жертвеннім дітям і молоді на „Рідну Школу“ важна не лише з матеріальних, але і з чисто педагогічних громадянсько-виховуючих оглядів.

Світла і тіні.

Завдання Українського Педагогічного Товариства дуже великі. Воно має подбати, щоби уся українська дітвора й молодь була згуртована у своїх рідних школах. Та українське шкільництво, яке до війни представляло сумний образ — тепер прямо в оплаканім стані, бо УПТ. не є в силі виконати свого завдання так, як годилося би сій поважній, чисто-культурній інституції. Деж причина сього? Вона знама нам всім — се брак матеріальних засобів. Причина така, що можна би її легко усунути, однак тут надбудеться дуже великі труднощі в збірній волі цілого українського громадянства. Бо хоч багато признає велику вагу „Рідної Школи“ і в теорії згідні в тому, що на її потреби муситься відложити 1 процент від місячних приходів, то тільки одиниці виказують повну гармонію між своїми словами й ділами. А загал, широкі народні маси, навіть не здають собі справи з того, яку велику вагу має для них „Рідна Школа“.

Зрозуміймо, що „Рідна Школа“ — се наша зброя в боротьбі за кращу будучність, за найвищі ідеали.

Обов'язок спопуляризування ідеї „Рідної Школи“ лежить в першій мірі на тих, які мають безпосередній контакт з народом — отже на священниках, учителях, адвокатах, лікарях, нотарях і т. п. На жаль треба піднести, що вони за малими винятками ані дрібки не стараються поширити клич „Рідної Школи“. На підставі статистики „Рідної Школи“ пересічно з кожного повіту навіть по трьох священників і учителів не присилають жертв на „Рідну Школу“.

Ще більш наглядно освітлюють цю справу поодинокі п'єсьма з краю. І так один священник, голова кружка У. П. Т. пише ось що *):

„Головна Управа зволить віднести до кожного священника і учителя, аби справу У. П. Т. взяли собі до серця. Вистарчить згадати, що на останніх зборах нашого кружка У. П. Т. не явився ні один священник а учителя дуже мало. Годі, щоби так велику роботу провадив лише голова кружка“.

А другий голова кружка У. П. Т. — також священник пише таке:

„На листи, котрі я ще в червні роздав доколичним священникам, не зібрано ані марки. Околиця є так байдужна, що годі навіть надіслати сюди брошури „Економіко-організаційна справа Рідної Школи“ — розіслати на певні адреси“.

Третій голова кружка У. П. Т. директор гімназійних курсів, пише: „Виділ зорганізував збірку — листи відимовані старо-стою (!!) і готові з поученням порозсилав до всіх громад в повіті, на жаль, заледво одна третя часть лист вернула до нас з малими жертвами. Дякі долучили 1.000

* Імени всіх міждержавних не подано. Колиб однак байдужність трезла дати то булаб примітка і не зробити.

КНИГАРНЯ НАУКОВОГО ТОВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА

У ТЬОВІ, РИНОК Ч. 10. має на складі:

Іван Франко: „ВЕЛИКИЙ ШУМ“, новість, ціна 4000 мп., Іван Франко: „БОРИСЛАВ СМІЄТЬСЯ“, новість, ціна 8.000 мп., Іван Франко: „ПАНСЬКІ ЖАДТИ“, поема, ціна 2 400 мп., Іван Франко: „SEMPER TIRO“, поезія, ціна 2400 мп., Іван Франко: „ІЗ ДНІВ ЖУРБИ“, поезія, ціна 2400 мп., Іван Франко: „ЗІВЯЛЕ ЛИСТЯ“, лірична драма, ціна 1500 мп., Іван Франко: „МОЙСЕЙ“, поема, ціна 1500 мп.

мп. (здається відчипного) від себе і звернули листи.

Четвертий голова кружка, учитель, в своїм звітному доповіді говорив:

„Що до організації систематичних збірок і оподаткування на цілі „Рідної Школи“, то справа іде гірше — на письма звернені до місцевих товариств з проханням о делегування своїх представників на організаційні збори, ніхто не прийшов, в наслідок чого до тепер не повстав ще бажаний комітет.

Друки, брошури і відозви, які були в посіданні кружка, розіслані до священників для поширення при нагоді коляди. Звіт з їх ужиття прислав лише один священник.

Дальших подібних писем не будемо наводити.

Натомість годиться зазначити, що в нашій громадянстві є одиниці, які повинні бути прикладом для всіх. Пригадаймо о. Л. Юрчинського, який лише від одної громади Добромірки прислав на коляду для „Рідної Школи“ 355.000 мп., о. Демчук зложив від громади Руданці 100.000 мп. як коляду. О. Голінатий, парох в Шельпаках зложив: збірку в церкві в Лисиничах 50 000 мп., в громаді Лисиничах 39 617 мп. і в громаді Шельпаках 65 617 мп., разом отже 155 027 мп., о. Володимир Виняський, парох в Іванівці, зложив на „Рідну Школу“ крім коляди 50 400 мп., які зібрав в церкві на тацу після відповідної проповіді. Та таких священників дуже мало. Так само мало тих учителів, які постійно дбають про „Рідну Школу“. (З поміж учителів в краю лише учительство підгаєцького повіта присилає постійно що місяця 1% від платні через „Виділ Ва. Помочі“. У Львові платять постійно 1% даток учителям всіх шкіл У. П. Т. та гімназійні й семінарійні професори державних шкіл.) Вони є у нашому громадянстві блискучими прикладами, що би то можна зробити, коли би всі священники й учителі схотіли бути правдивими, свідомими синами свого у великих масах ще несвідомого народу.

В нашому громадянстві знаходяться люди, які розуміють вагу „Рідної Школи“ і прямо від уст собі віднімають, а дають вдовину лепту на її потреби. Найкраще розуміють це ті, що з крісом в руках йшли вперед кривавим шляхом. Вони, хоч мусіли уступити перед перевагою — не дали місця зневірі — їх очі беззастанно звернені у соняшну майбутність своєї рідної країни.

„Рідна Школа“ одержує постійно жертви від „Культурно-просвітнього Кружка“ при українським військовим таборі в Йозефові (Чехія). Присилаючи першу жертву Виділ „К. П. К. пише:

„Всі стрільці дають жертву на „Рідну Школу“ широко свідомі сього, що нею доказують ще раз свою нерозривну лучність з окривавленою Батьківщиною, та що бодей сею дорогою причиняються до найтрібішійшої підстави кращої будуччини свого народу.“

„Культурно-просвітний Кружок“ Українського робітничого табору в Ліберці одержав в січні 1921 р. з американського дару на українські табори в Чехословаччині квоту 5000 кор. на устроєння традиційної Маланки й цілу квоту жертвував на народні цілі, з того 4500 корон на „Рідну Школу“. Присилаючи сю жертву „К. П. К.“ зазначає:

„З огляду на проголошену в ріднім краю народну жалобу рішили загальні збори старшин нашого табору після порозуміння зі стрілецьким переслати цілу квоту, як договорничий дар до Галичини.“

ОСТАННІ ВІДОМОСТІ.

ТЕЛЕГРАМИ ПОЛЬСЬКОЇ АГЕНЦІЇ ТЕЛЕГРАФІЧНОЇ.

Фанція обсади́ть Гамбург?

Відень. „Н. Вр. Ж.“ приносить вістку, що походить, як заявляє, з дипломатичних кіл, начеб Франція мала намір обсадити Гамбург, щоби перешкодити транспорті вугля до Німеччини. Цей же часопис подає, що обсада області Баден послідувала наслідком здержання баварським правительством заліз. руху через Німеччину, що внаслідок чого тепер подорож до Варшави або Букашесту через Мінхен. Коли Баварія не змінить свого становища, то приміняться дальші санкції.

Туреччина підпише мирний договір.

Париж. Як звідомляє „Пті Пар.“ Наум Паша від'їжджав учора Поанкаре і предложив йому підписання мирового договору ще перед виїздом турецької делегації до Ангори. Поанкаре повідомив тел. Лондон, що Ісмед Паша готов евертуально відложити свою подорож до Ангори до середи і що союзники можуть вислати делегатів безпосередно до Лозанни або теж просити Ісмеду прийти до Парижа для підписання договору.

Лозанна. Вчорашня виїмка телеграм між Бомпартом і Ісмедом, яка заповідає скоріше підписання мирового договору, викликала в Лозанні деяке счудування. Зворот цей вважають устїхом французьких старань довести мир до успіху. Турецькі круги в цій справі задержують якнайбільше мовчанку.

Відень. „Н. Фр. Пр.“ з Лозанни: Ген. секретар конференції Масілі одержав поручення остати в Лозанні до четверга. Цей факт як і становище турецької делегації каже догадуватися, що мир. договір буде підписано ще цього тижня. Турки уступили в справі капітуляції, згодилися іменню на домагання союзників імеувати правних доралників, пропозованих міжнародною комісією. Остають до полагодження ще економічні питання.

Від'їзд Ісмеду Паші.

Лозанна. 7. II. Після розмови з ген. секр. конференції, що тривала близько години, заявив Ісмед Паша, що покине Лозанну сьогодні рано.

Не зон про закінчення конференції.

Лондон. Лорд Керзон заявив представникам преси в справі закінчення конференції, що не вважаючи на конспіції зі сторони союзників, Турки торгувалися ще за справи, що інтересують більше безпосередньо Францію й Італію. Сам він робив усе, щоби досягнути долатні висліди. Думає, що Турки зрозуміють свої помилки і вагу відповідальності, що тяжить на них. Керзону предклали заключити окремішній мир, але він цю пропозицію відкинув, свідомий цього, що лише безоглядна солідарність союзників може довести до досягнення мира і трієких основ договору.

Арештування комуністів.

Рим. „Джорн. д'Іт.“ звідомляє, що в Турині арештовано 26 комуністів.

Також не забувають про „Рідну Школу“ українські робітничі сотні в Оломунці і стрілецько У. Г. А. в Пєрдубицях. Який се гарний приклад для всіх тих, що живуть спокійно без журби о кусок хліба і могли би легко дати відповідну жертву на „Рідну Школу“, коли зважиться, що життя військових емігрантів дуже тяжке.

Ми умісне навели тут подвійні приклади, які діаметрально різнять ся. Бо, коли перші вказують на нашу байдужність, то другі дають доказ, що українське громадянство здібне до великих жертв.

Треба тільки, щоби кожда інтелігентна одиниця негайно почала виконувати свої громадянські обов'язки — а в першу міру обов'язки супроти „Рідної Школи“.

Будім велику силу, що спить в здорових, дужих масах народу — а на наших очах двигнеться могутча будівля національного відродження.

Клим Андрієвич.

Приклади гідні наслідування.

На „Рідну Школу“ прислали: „Культурно-просвітний Кружок“ Українського військового табору в Йозефові 808 830 мп. Стрілецько У. Г. А. в Пєрдубицях 340 кор. чеських. Група української національної молоді і тов. „Січ“ в Празі 1 654 кор. чеських. Д-р Волод. Пежанський в Ужгороді зб. жертв 1 000 000 мп. Іван Колодубець зб. жертва 100 кор. чеських. Кружок українських жінок в Чикаго 100 амер. дол. „Свобода“ в Джерзі Сіті (збірна жертва) 3 616 000 мп. П. Н. Юрчків в Торонто 550 000 мп. З краю

зложили: П. Л. Бачинський директор гімн. в Луці 15 000 мп. в річницю обняття управи гімназії, яко надзвичайний даток. О. декан Степловський 5000 мп. неприяні за хрестини від П. Івана Завадовича. Вп. Жертводавця складаємо щирі подяку.

Головна Управа У. П. Т.

Справна.

В попередньому числі „Вістника Рідної Школи“ подано через другарську похибку, що Заряд каварні „Республіка“ у Львові зложив на „Рідну Школу“ 1 процент з Маланчиного вечера 2500 мп. Має бути 25 000 мп.

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Останнє (30. ч.) нашого часопису сконфісковано за вступну статтю і за деякі місця „Станіславського Вістника“.

Шовіністичні оргії в Лагодіві. В Лагодіві коло Глинян місцеві польські шовіністи напали на Миколу Возного діяльного члена „Просвіти“ і тяжко побили його. Цей чільний український громадянин від довшого часу був сіллю в оці польським загорілим шовіністам. Справу передано судові.

— Із вдової сні. Розправа проти сотника Антона Шурм'яка закінчилась 5. лютого о 11. год. вночі. Судді присяжні затвердили всі питання в напрямку звинувачення українського жандарма Мирона Мельника і uznali винним злочину рабунку Якуба Лаха. Що до обв. Петра Панаса, який свого часу був засуджений на кару смерті судді заперечили всі питання. На основі вердикту засуджено Антона Шурм'яка на 15

літ в'язниці, Якуба Лаха на 4 роки, а Петра Панаса звільнено від вини і кари.

— Інтимний концерт Драматичної Школи. Заходами учнів Української Драматичної Школи в неділю 11-го лютого ц. р. в малій салі Вист. Музичного Інституту ім. М. Лисенка відбудеться інтимний концерт і вечірничі з танцями та забав. В концертній частині, що складається з співів, музики і деклямації, ласкаву участь згодилися взяти: Анна Крушельницька (sollo сопранове), Василь Барвінський (власні композиції для фортепіано), Микола Вороний (деклямація балад) і Роман Оршко-Прокопович (sollo баритонове). В ряді співів будуть виконані нові, ще не відомі композиції Ярославенка, а також італійські та французькі романси. Початок концерту о 9-тій год. веч. Гості входять за запрошеннями, які можна набути і в день концерта при вході до малої салі інституту. Добровільні жертви від гостей підуть на уплату за право науки в драматичній школі за бідніших учнів і на заснування лекторського фонду при сій же школі.

— На закуплю дальшої частини збірок В. Пещанського до Національного Музею, а саме рідких стародруків і рукописів (каталог чч. 236—251) і матерій (кат. 172—187) зложили о. С. Метелля з Люблина 10 320 мп. і о. Лада з Долини 5000 мп. Управа Національного Музею просить за дальші влати на сю ціль під її адресою — Львів, вул. Мохначького 42. На все те потрібно півтора мільона мп.

— На коляду для д'ячої школи вправ при держ. українським Семин. учит. у Львові зложили: Народна Гостиниця 100 000 мп., Дністер і Краєвий Союз Кредитовий по 25 000 мп., Земля, Топас, Народна Торговля, Сільський Господар, Союз господарських спілок по 10 000 мп., Достава і д-р Говикович по 5000 мп., разом 215 000 мп. Крім того Союзний Базар і Полотно датки в товарах. — Управа сї школи складає Вп. Жертводавця сердечну подяку. 1658 1—1

— Позиві „Сокіл Батько“ у Львові, закупив велику кількість творів найновіших видавництва сє: Г. Ібзен — Пер Гінт, С. Маковей — Кроваве поле, К. Поліщук — Червоне марево, С. Чарнецький — Сумні ідеї, Ф. Федорів — Терем і Драгоманов — Книга Битія Українського Народу. Книжки розсилається на знані адреси по дуже приступних цінах за післяплатою. Дохід призначений на уладження українського городу у Львові. Т-во певне, що суспільність віднесеться прихильно і причиниться своїми датками до так взнеслого діла. 1621 1-6

Бажане для емігрантів Квота на 1922 р. до Польщі заповнена, для Східної Галичини не багато ще вільних чисел на март. Треба отже спішитися з виїздом, хто вже має віза, або в короткім часі може одержати, мусить сейчас зголоситися в Бюрі Синард Ліне, Львів вул. Сикстуська 37 проти головної пошти. 1650 1—1

НАДІСЛАНО.

За надіслане редакція не відповідає.

Всякі заступства правні, інтервенції та посередництва у Відни веде, як і давнійше

АДВОКАТСЬКА КАНЦЕЛЯРІЯ

д-ра ЕВГЕНІА ЛЕВИЦЬКОГО

БЮРО і АДРЕСА КАНЦЕЛЯРІЇ:

1563 WIEN VIII., 5—10 Josefstadtstrasse 73.

Заходами і накладом „Союзу Українських Інвалідів“ вийде на
днях з друку перший випуск

„ЛІСТА ВТРАТ“

що обіймає докладний список упавших в бою і померлих в шпиталях членів
Української Гал. Армії з докладними даними про час, місце і свідків смерті.

ОПОВІСТКИ.

III-тій курс помісний улажує „Со-
кіл Батько“ в дніх від 8 до 12. лютого
п. р. включно, в годинах вечірніх від 8—
9:30 у власній салі, при вул. Руській ч. 20.
Курс обіймати буде: а) Організація і ви-
своє ведення пожежних сторожок. Реф.
тов. Ігнат Ів. б) Практична наука поже-
жництва. Реф. тов. Л. Огоновський. в) По-
мич лікарська. Реф. тов. д-р Шуровський.
г) Рухання пожежника, гри і забави. Реф.
тов. Ст. Гайдучок. Курс є безплатний.
Вписи кожного дня в канцелярії „Сокола
Батька“ в годинах від 10—1-ої перед по-
луднем і від 7—9 веч. — Організаційна
Секція „С.Б.“. 1620 3—3

Т-во Українська Бесіда у Львові
(Народний Дім) устроює в суботу 10. п. р.
у власній доміні одинокі в сніх місяцях
товариські сходили для членів Товариства
їх родин. Початок о год. 9 веч. 1629 3—3

Тов-во українських ремісн. і пром.
„Зоря“ улажує в суботу, дня 10. лютого
п. р. у власній салі при вул. Вірменській
ч. 25 Великі Вечерні. Початок о
9 год. веч. Вступ за запрошеннями, котрі
можна набувати кожного дня вечером в
Товаристві. 1659 1—2

Виваю п. п. д-ра Степана Шухе-
вича адвоката і Михайла Присташа
смер. судю обох у Львові, щоб зго-
дили на „Рідну Школу“ — перший 10.000
мл. позичених 6. І. 1923, другий 5000 мл.
позичених в вересні 1922 і подали таку
саму клопоту на „Рідну Школу“ титулом
коштів виваю. — Д-р Мисослав
Янкевич. IX. 1—1

Чит. „Просвіти“ в Херсоні стар
викликє церк. Комітет на 15.000 мл., які
приблизно жертвувати з коштами на „Рідну
Школу“.

На „Рідну Школу“ зложили! гром.
Рудаків 100.200 мл., гості в день іменин
у п. Ант. Селівни в Красні 10.000 мл.,
гром. Немеч і Пянасіва 22.625 мл., гром.
Зеленія 66.500 мл., за що щиро подяку
складє Головна Управа У.П.Т. IX. 1—1

Хлопці села Тенетисна п. Равя
Руська складають 54.000 мл. на політичних
визнах замість забави, бо держат жалобу
по бл. п. Романі Лупейку і Василю Круї.
На цю суму зложили в мл. по 3000 Йо-
сиф Цимбалюк, по 2000 Іван Равлик (Івана),
Іван Равлик (Андрія), по 1000 Михайло Гук,
Василь Сень, Іван Оленяч (Максима),
Олекса Пилинович, Андрій Сень, Іван
Оленяч, Пилип Оленяч, Іван Проць, Мих.
Корпан, Дмитро Панюк, Іван Сень (Васи-
ля), Іван Сень (Дмитра), Іван Віловога,
Михайло Вук, Іван Равлик (Дмитра), Ан-
дрій Петрович, Андрій Оленяч, Олекса
Проць, Петро Грех, Іван Поланця, Іван
Грех, Степан Пилипович, Іван Остап, Ва-
силь Сень (Гриця), Дмитро Лопачевський,
Дмитро Оленяч, Пилип Корпан, Теодор
Грех, Михайло Паламня, Гнат Равлик, Ми-
хайло Сень (Дмитра), Іван Вок, Дмитро
Оленяч, Теодор Оленяч, Яків Проць, Іван
Кестур, Михайло Панюк (Олеги), Василь
Івашко, Василь Гук, Михайло Пахолок,
Микола Оленяч, Теодор Оленяч, Михайло
Тодолка, Василь Борис, по 500 Микола
Равлик, Теодор Гиліус, Іван Борис, Ми-
хайло Пилипович, Іван Гук, Яків Гук. —
Разом 54.000.

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіді).

Хто має би яку вістку про Михайла і
Володимира Затваринських, що були
при С.С. в Білій Церкві в р. 1918, за-
вільте подати її до Адміністрації. 1—3

Найліпші ДЗВОНИ

1517 ПЕРЕДВОЄНОЇ ЯКОСТІ 2—20

є на складі і можна замовляти у
є існуючої від 1893. року фірми

БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

в КИЛУШІ або в ПЕРЕМІШЛІ

вул. Красінського ч. 63.

На замовлення висилається цінники оплатно.

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

Кождий інтересований повинен набути один
приміри., якого ціна буде виносити 1.500 мл.

Ізза скупих фондів наклад невеличкий. Спішіть з замовленням

„Союз Українських Інвалідів“

XXI

Львів, вул. Руська ч. 3, II. пов.

7—10

Інж. Василь Рижовський

авторизований цивільний інженер будівниц-
тва і землемір приймає замовлення на вся-
кі роботи, будівельні і помірові 1 3
у Львові, вул. Пелчинська 22:

1630 3—6

ДЕНТИСТ

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львів-
ського унів. д-ра Болосевича приймає в
заведенню

вул. СИНСТУСЬКА Ч. 17.

Штучні зуби в кавчуку, золоті після аме-
риканської системи. Пацієнтів з провінції
полагоджується в найкоротшому часі.

4-ті Загальні Збори

Господарсько-Торговельної
Спільни „Сільський Господар“

кооператива з обмеженою порукою

в Мопичинцях

відбудуться дня 24. лютого п. р. о год.

II. перед пол. в „Народнім Домі“, зі слі-
дуючим порядком нарад:

- 1) Відчитання протоколу з попередніх
Загальних Зборів.
- 2) Звіт Управи за 1922 р., затверджен-
ня річного звіту і білянсу і відчитання ре-
візійних звітів.
- 3) Звіт ревізора Кр. Союзу Ревізіян.
- 4) Розділ зисків.
- 5) Справа урегулювання уділів після
рішення останніх Загальних Зборів.
- 6) Ухвала превенційної марки Надзір-
ної Ради.
- 7) Внески.

Замкнення рахунків і білянс є вложено-
ні до перегляду в канцелярії Спільни. Ко-
либ не явилось вимагання статуту число
членів, то о годину пізніше відбудуться
другі Заг. Збори із тим самим порядком
нарад, в тім же локалі, а важність рішень
буде без огляду на число членів.

Кончини, 5. лютого 1923.

1653 1—2 НАДІРНА РАДА.

Ширіть наш часопис!

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Чит. „Просвіти“ на Жовківській

передмістю

відбудуться в неділю 11. II. 1923. о год. 5.

в доміні Читальні вул. Жовківська ч. 62.

зі слідуєчим денним порядком:

- 1) Отворення Зборів. 2) Вибір Прези-
дт. 3) Звіт з діяльності: а) голови, б) по-
одиноких виділових, 4) Удільний абсолю-
торії уст. Виділов. 5) Вибір нового Виді-
лу. 6) Справа будови дому. 7) Евентуалія
Львів, 8. II. 1923.

1654 ЗА ВИДІЛ. 1—1

СМІШКО секретар, ШЕВЧУК голова.

І. Загальні Збори

Ловецького Тов-а „ТУР“

у Львові

відбудуться дня 18. лютого 1923. о год.

12. а пол. в доміні „Української Бесіди“

при вул. Рутівського ч. 22.

Порядок нарад:

- 1) Відкриття Зборів.
- 2) Вибір голови і Виділу.
- 3) Ухвалення членських вкладок.
- 4) Внески і запити.

Інформації для новозголошувачихся

членів уліяє проф. Вол. Білинський у

Львові, вул. Хшановської ч. 9. 1655 1—1

КИНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від четверга 8. лютого 1923. прогарну італійську фільмову драму за 6 дій
під заголовком

„Macistes і княгиня долярів“

В головних ролях славна артистка ОЛЕНА МАКОВСЬКА і MACISTES.

1625 3—3

„ЖАЛО“

сатирично-гумористичний

часопис

виходить у Львові два рази

на місяць, 1. і 15.

Передплата виносить 2000 мл.

чвертьрічно. — В Чехословаччині

20 ч. корон піврічно. — В Америці

й Канаді 1 долар річно.

Передплату посилати на адресу:

Порфір Буняк, у Львові,

вул. Скшинського ч. 14/Д.

Perfir Bunlak, Lwiv—Lemberg,

East Gailola, Skrzyńskieho Nr. 14/D.

Передплату з Чехословаччини

можна посилати до Почтової

Каси Ошадности в Празі на

чекове конто ч. 79.685, з Аме-

рики й Канади та з інших країн

в реджістрованих (рекомендова-

них) листах у тамошній валюті.

Курс крою!

Жіноча Спілька Промислова „ТРУД“, Львів,
Ринок 39, повідомляє отрим інтересованих
що від 1. II. розпочинає вати на весни,
курс крою суконь і білля, які зачитуться
15. лютого п. р. — Зголошуватись на-
жить в канцелярії Т-ва, яка подає услів
XV і уліяє всіляких інформацій. 3—6

Хто ще не купив

дуже цікаве оповідання Опільського:

„ВОВКУЛАКА“

нехай замовить негайно в УКРАЇНСЬКІ

КНИГАРНІ І АНТИКВАРНІ. Львів, вул.

Рутівського ч. 22. — Ціна 1500 мл., з по-

16146) реснікою 1800 мл. 4—5

ЦЕРАТИ відправовані і на метри

фіранки напів на лінійні

портіери обриси

хідники мебелів матеріл

дизени матеріалістичні

лінолеум стори до вікон

ТАПЕТИ в найбільшій виборі по-

1362 руча? 3—7

Е. КІЧАЛЕС і А. МАРГУЛЕС

Львів, вулиця Синстуська ч. 18.

Ваші марки

польські, зайві, щоб не обесвінювалися

майже з години на годину у Ваціому скво-

кові, звільте складати в нас на шалдну

книжечку, на дійсно високий і після умов

процент. Забезпечу вкладкам нас наша ре-

альність в ринку і наша довголітня, бо 22-

річна фірма і наші добре уладжені робітні

суконь і білля та якішні наші склеп, які од-

ночасно поручаємо. Також запрошуємо на-

ше свідоме П. Т. Жіноцтво вступати за-

скаво до нас в члени з уділом тепер мл.

3.000 і вписовим мл. 500. На жадання ви-

силаємо чекову складавку. З поважанням

ЖІНОЧА СПІЛКА ПРОМИСЛОВА

XVI 5—10 „ТРУД“

Львів, РИНОК ч. 39, (вл. дім).

З друкарні Спільки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.